

G.-H. Dumont, *Histoire de la Belgique* (Parijs: Hachette, 1977, ix + 566 blz., Fr.F65,-, ISBN 201 0031 091).

Ook het Franstalig publiek in België bezit thans een nieuwe synthese van 's lands nationale geschiedenis. In 1977 - het jaar waarin ook de *Winkler Prins geschiedenis der Nederlanden* van de pers kwam en de *NAGN* startte met het eerste deel - publiceerde prof. Georges Dumont een grondige bewerking van zijn kwarteeuw oude *Histoire des Belges*. Zijn nieuwe boek is, naar zijn eigen woorden, 'volontairement et consciemment a dominante événementielle' (8). Het werk opteert inderdaad voor een feitelijke geschiedschrijving waarbij de klemtoon valt op de politiek-institutionele aspecten van het staatkundig bedrijf en op de kunst. De economische geschiedenis krijgt soms een eigen paragraaf toebedeeld (de domeiniale economie, de zestiende-eeuwse economische opleving, de interbellum-crisis) maar moet dikwijls uit de overige paragrafen zelf gedistilleerd worden. De sociale geschiedenis blijft volledig achterwege. Zoals bij de meeste syntheseswerken van het genre heeft de auteur zich uitsluitend gebaseerd op de bestaande literatuur en ligt er geen archiefonderzoek aan de basis van deze publikatie. Specialisten zullen bijwijken zelfs ontdekken dat de visie van de auteur op een bepaald (detail)punt achterhaald of ietwat ongenueanceerd is¹. De chronologische indeling van de behandelde stof doet eerder klassiek aan en brengt de lezer via drieëndertig ongelijke hoofdstukken de 'Belgische' geschiedenis vanaf 'l'aube du paléolithique' tot 1975.

Aan de Belgische geschiedenis vanaf 1830 wijdt de auteur een derde van zijn boek. Met name de negentiende eeuw wordt flink bedeed en heeft ons inziens een goed gelukte samenvatting meegekregen². De vertrouwdheid van de auteur met deze materie door zijn vorige studies over deze periode (bijvoorbeeld het dagelijks leven onder Leopold II) is hier niet vreemd aan. Dumonts naoorlogs geschiedenisoverzicht bewijst eens te meer hoe moeilijk het is te ontkomen aan een louter encyclopedische opsomming van feiten, personen en data, waarin visie en synthese ontbreken: deze periode is duidelijk nog te dicht bij de historicus opdat zij zich in een goed hanteerbare synthese zou laten vatten.

De bibliografische opgave lijkt ons jammer genoeg te kort gehouden en beperkt zich tot de meest algemene werken (Pirenne, *AGN, Geschiedenis van Vlaanderen*) en enkele lopende bibliografieën. De vijfdelige serie van *Flandria Nostra* (1957-1960) ontbreekt, terwijl deze reeks precies geknipt is voor een ruime groep van belangstellenden. Het publikatiejaar van Dumonts werk (1977) is er oorzaak van dat de kostbare informatie uit sindsdien verschenen werken niet meer kon worden verwerkt: wij denken, behalve aan de reeds geciteerde *NAGNen WP* ook aan de BRT-uitgave *Geschiedenis van de kleine man* (1980, belangwekkend voor de maatschappelijke geschiedenis), *België, een verhaal over land en volk* (1980, onder leiding van G. Peeters) en de laatste delen van *Twintig eeuwen Vlaanderen*. Een gelukkig initiatief van de auteur bij de redactie was wel de integratie van recente syntheseswerken over de Waalse geschiedenis (Genicot, Hasquin) zodat het ten voordele van

1. Bijvoorbeeld voor de middeleeuwen: bij de bespreking van de Brabantse Blijde Inkomst van 1356 (104-105) werd het artikel van Van Uytven kennelijk niet geraadpleegd; de produktiegegevens voor de Ieperse lakenindustrie van 1344 (99) zijn gebaseerd op de schattingen van Laurent die meer dan dertig jaar geleden reeds door Van Werveke en Demey als onbetrouwbaar werden bevonden; uitspraken als 'la société médiévale beige [eind veertiende eeuw] était une société de marchands' (113) zullen niet door iedereen in dank afgenomen worden, enz...

2. Wel is het jammer dat er - vooral in het licht van enkele recente Belgische studies - nagenoeg niets gezegd wordt over België's continentale primeur, de Industriële Revolutie.

het Vlaamssprekend territorium gegroeide 'grave déséquilibre' in de Belgische historiografie kon worden verbeterd.

In drie bijlagen brengt de auteur tenslotte een lijst van vorsten en landsheren (426-1830), landvoogden en gevolmachtigde ministers (1489-1794), en regeringsleiders of eerste ministers (1831-1976). Een controle van deze lijsten wettigt de indruk dat deze met veel zorg werden samengesteld en een vergelijking met reeksen van reputatie gerust kunnen doorstaan³. Slechts enkele detailopmerkingen: op pagina 539 is Henri II (1079-1095) een drukfout voor Henri III, op pagina 540 is de Brabantse hertog Hendrik IV (1261-1267) vergeten en op pagina 547 ontbreekt landvoogd Frans van Anjou (1578-1584). Het praktisch nadeel, voortvloeiend uit de afwezigheid van naam- en zaakindices, heeft de uitgever gepoogd op te vangen met een uitvoerige inhoudstafel. Voorgaande opmerkingen in acht genomen, is Dumonts laatste boek best te lezen: de auteur beschikt over een levendige schrijfrant (bijvoorbeeld 203!) terwijl zijn ervaring met de historische synthese hem de gelukkige combinatie doet vinden tussen de aandacht voor het pittige detail en de zin voor de grote algemene lijn.

Geresumeerd: een boek geschreven niet voor specialisten maar voor een ruim publiek dat als dusdanig zeker zijn afzet zal vinden en vooral door de Belgische zuiderburen zal worden gelezen. De uitgave van het werk door de bekende Franse 'Librairie Hachette' staat daar overigens borg voor.

Erik Aerts

3. H.P.H. Jansen, *Kalendarium geschiedenis van de Lage Landen in jaarlallen* (Prisma, 1469, 3e druk; Utrecht-Antwerpen: Spectrum, 1977) 228 vlg.; Th. Luykx, *Politieke geschiedenis van België* (3e druk; Amsterdam-Brussel: Elsevier, 1973) 638 vlg.

Scrinium et scriptura. Opstellen betreffende de Nederlandse geschiedenis aangeboden aan professor dr. J.L. van der Gouw bij zijn afscheid als buitengewoon hoogleraar in de archiefwetenschap en in de paleografie van de veertiende tot de zeventiende eeuw aan de Universiteit van Amsterdam (Groningen: Erven B. van der Kamp, 1980 [304 blz.] geïll. kaarten, f60,-).

Het is een lofwaardig initiatief geweest van de 'vrienden, collega's en leerlingen' prof. Van der Gouw bij zijn afscheid als hoogleraar een bundel aan te bieden. Aangezien Van der Gouw zijn carrière eigenlijk maakte in het archief wezen, lag het voor de hand dat een speciale aflevering van het *Nederlands Archievenblad*, LXXXIV (1980) 193-496, daarvoor werd gereserveerd. Immers Van der Gouw was in de eerste plaats archivaris. Daaraan maakte in 1968 het ontslag als Algemeen Rijksarchivaris door een overhaast en abrupt ministerieel bevel geen einde. (Het is opvallend dat over die gebeurtenis en de oorzaken daarvan in de laudatio wordt gezwegen. Valse schaamte? Zijn lijst van publikaties, opgesteld door J.S. Calff (482-496) legt getuigenis af van die intensieve bemoeiing met het archiefwezen. Daarnaast ziet men in één oogopslag tevens Van der Gouws preoccupatie met de archiefwetenschap en met de paleografie en codicologie. Bij zijn geschiedbeoefening voelde hij zich voornamelijk aangetrokken tot de regionale geschiedenis, met name tot de rechts-historische en historisch-geografische aspecten daarvan. Zijn dissertatie - waarvan behalve de in het curriculum vitae (198) genoemde, ook de mediëvist A.E. Cohen promotor was - over de *Ring van Putten* (1967) kan men als een synthese van al die aspecten beschouwen.